

Ympäristöministeriö

ERIÄVÄ MIELIPIDE YMPÄRISTÖMINISTERIÖN NITRAATTIASETUSTA UUDISTAVAN TYÖRYHMÄN EHDOTUKSEEN

Ympäristöministeriön 28.10.2011 asettaman työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus uudistetusta nitraattiasetuksesta. Nykyisellä valtioneuvoston asetuksella (931/2000) maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta pannaan täytäntöön vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta 12.12.1991 annettu Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi (91/676/ETY). Työryhmän työ laajeni käsittämään myös orgaanisten lannoitevalmisteiden käytön ja varastoinnin säätelyä, ilmansuojeluun liittyvää lantaloiden kattamisvaatimusta sekä fosforin käyttörajoituksia, mitä alkuperäinen tehtäväksi anto ei pitänyt sisällään. Samalla ehdotetun asetuksen nimi muuttui. Maa- ja metsätalousministeriö ei ole tyytyväinen siihen, että työryhmän työ laajeni näin paljon alkuperäisestä toimeksiannosta.

Ehdotettuun asetukseen sisältyvillä vaatimuksilla on suoria taloudellisia vaikutuksia viljelijöille. Toisaalta ehdotetut kiristykset lisäävät viljelijöiden suoria kustannuksia (esim. rakennusten sijoittamista koskevat rajoitukset, lantaloiden kattamisvaatimus, lantaloiden suuremmat tilavaatimukset, fosforin sisällyttäminen vaatimukseen, lisätyt kirjanpitovelvoitteet, typpilannoitusrajoitukset). Maa- ja metsätalousministeriö vastustaa tällaisia kustannusten lisäyksiä.

Ympäristöministeriön on esitettävä kohteittaiset kustannuslaskelmat kaikkien uusien vaatimusten taloudellisista vaikutuksista, jotta ehdotettuja toimenpiteitä voidaan arvioida realistisesti myös tilatasolla. Tämä koskee ainakin rakentamisen sijoittamista koskevia kieltoja, lantatilavuuksien kasvattamista, lantaloiden erityyppisiä kattamisvaatimuksia suunnittelu-, rakentamis- ja viranomaiskustannuksiin sekä ruokinta- ja juottopaikkojen kattamisvaatimuksia ja tarvittavan lannanlevityskaluston hankintaa. Maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan esimerkiksi 2000 kuution lietelantasäiliön kiinteä katto aiheuttaisi noin 46 000 €:n ylimääräisen kustannuksen tilalle. Lantaloiden kategorinen kattamisvaatimus lisää maatilojen kustannuksia aina, kun rakennetaan uusi kotieläinrakennus tai olemassa olevaa rakennusta laajennetaan tai peruskorjataan. Pakollinen kattaminen poistaisi myös käytännössä mahdollisuuden ns. laguunivarastojen rakentamiseen, mikä puolestaan vähentäisi kiinnostusta etäsäiliöiden rakentamiseen ja lannan käytön tehostamiseen. Kattamistarve olisi jätettävä ympäristöluvista taupauskohtaisesti päätettäväksi asiaksi. Nykyisin tuetun rakentamisen ja nitraattiasetuksen lantaloiden tilavuusvaatimukset ovat yhtenevät ja tähän tulee pyrkiä myös tulevaisuudessa.

Eläinsuojien ja rakennelmien sijoittamista koskevista rajoituksista ei maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan voida säätää valtioneuvoston asetuksella. Ehdotuksen kaltaiset, tiettyyn elinkeinotoiminnan harjoittamiseen kohdistuvat ehdottomat rakennuskieltoalueet tiettyntyyppiselle rakentamiselle tarkkoine metrimäärineen ovat lainsäädännöllä säädettäviä. Mahdollisesti oikeampi paikka rajoituk-

sille olisi ympäristönsuojelulaki (86/2000) tai maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999). Niissä arviointi on säädetty tehtäväksi tapauskohtaisesti ympäristöluvassa (lupaehdot) tai rakentamisen ohjauksen (kaavoitus, rakennuslupa) yhteydessä.

Syksyisen lannanlevityksen aikarajoja ei saa kiristää. Aikarajat on myös linkitettävä yhteen kuivalannan poikkeuksellisen lantapatterivarastoinnin kanssa (8 §) siten, että kuivalannan varastointi aumassa on kielletty 1.11. - 15.1. ja aumaan varastoidun kuivalannan levittäminen voi tapahtua 1.4. - 1.11. Päivämäärä 15.1. on asetettava, jotta erityisesti emolehmätuotannossa yleinen kuivikepohjien siirtäminen lantapattereihin odottamaan keväistä lannan levitystä olisi työteknisesti käytännössä mahdollista. Ympäristönsuojelulakiin on saatava poikkeamismahdollisuus nitraattiasetuksen ehdoista (esimerkiksi lannanlevityspäivämääristä) silloin, kun viljelijästä riippumattomista ylivoimaisista esteistä johtuen määreysten noudattaminen on mahdotonta.

Maa- ja metsätalousministeriön mielestä lannoituskiellot olisi määrättävä seuraavasti, jotta ne olisivat yhteensopivia tukijärjestelmien kanssa, valvonta olisi mahdollisimman yksinkertaista ja hallinnollista taakkaa keventää: typpilannoitus on kielletty 3 metriä lähempänä vesistöä, seuraavalla viidellä metrillä saa levittää typpilannoitteita vain sijoittamalla, jos kaltevuus on yli 2 %, ja lannan pintalevitys on kielletty pelloilla, joiden keskimääräinen kaltevuus ylittää 10 prosenttia.

Nitraattiasetuksessa säädettävät lannan ja typpilannoitteiden käyttömäärät ja -tavat on sovitettava yhteen valmisteilla olevan ympäristökorvauksen ehtojen kanssa niin, että viljelijälle jää kohtuulliset mahdollisuudet saada pelloilta hyvälaatuista satoa. Yhteensopivuus edellyttäisi vielä seuraavia muutoksia ehdotukseen: syysrypsin ja -rapsin tasoksi typpikivennäismailla 210 kg/ha/v; ehdotetusta kolmesta perunasta tulisi muodostaa kaksi: Varhaisperuna typpitasoilla 100 ja 90 kg/ha/v ja muu peruna tasoilla 130 ja 90 kg/ha/v. Jotta ympäristökorvauksen ja nitraattiasetuksen vaatimukset eivät olisi täysin samat, kevätruus kivennäismailla tulisi olla 180 kg/ha/v ja syysvehnän, ruusvehnän ja spelttivehnän luvut 210 (kivennäismailla) ja 150 (eloperäisillä mailla) sekä vastaavasti juurekset 210 ja 180. Ehdotettu jako kivennäismaihin ja eloperäisiin maihin edellyttää maalajitietoa, ei viljavuusluokkatietoa, joten 10 § 2 mom. on korjattava tältä osin.

Jotta lannan ja lannoitteiden syksyinen typen levitys sopisivat yhteen, syyslannoitusrajaksi eloperäisillä mailla tulisi määrätä 30 kg (taulukon jälkeinen asteriksi). Sama asteriksi olisi loogisuuden vuoksi laitettava myös syysvehnälle, ruusvehnälle ja spelttivehnälle. Loogista olisi myös siirtää syksyn määrittely (1.9.) pykälään taulukon sijasta.

Maa- ja metsätalousministeriö ei hyväksy fosforin käyttömäärien rajoittamista osana ehdotettua asetusta. Kaikki fosforiin liittyvät kohdat on poistettava ja keskityttävä typen käytön säätelyyn alkuperäisen toimeksiannon ja nitraattidirektiivin mukaisesti. Fosforisäätely on turhaa myös siksi, että fosforin käyttömääriä lannoituksessa rajoitetaan jo maa- ja metsätalousministeriön lannoitevalmistelain (539/2006) nojalla antamalla asetuksella lannoitevalmisteista 24/11 (Dnro 1784/12/2011).

Lannan ravinnepitoisuuksien määrittämisessä olisi käytettävä pääsääntöisesti lanta-analyysin tai lanta-taulukon arvoa. Näiden keskiarvon käyttö olisi oltava suosituksena.

Uusien määräysten olisi tultava voimaan vasta 1.4.2015, jolloin niihin liittyvä tiedotus, koulutus, neuvonta ja täydentävien ehtojen valvonta voidaan sovittaa yhteen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen kanssa.

Osa nitraattidirektiivistä kuuluu EU:n maataloustukien ns. täydentävien ehtojen lakisääteisiin hoitoväimätimuksiin ja sitä valvotaan osana täydentävien ehtojen valvontaa (maataloushallinto valvoo). Direktiivin ehtojen rikkominen saattaa aiheuttaa viljelijälle huomattavia maataloustukien takaisinperimisiä. Maa- ja metsätalousministeriön mielestä ehdotetussa asetuksessa tulee olla hallinnollisen selkeyden ja

toiminnanharjoittajien oikeusturvan takaamiseksi selvästi erotettavissa ne nitraattidirektiivistä tulevat vaatimukset, joita valvotaan osana EU:n yhteisen maatalouspolitiikan täydentäviä ehtoja. Maataloushallinnon toteuttama täydentävien ehtojen valvonta kattaa vain nämä kohdat.

Asetuksen valmistelussa tulee ottaa huomioon kannattavan maatalouden harjoittamisen edellytysten turvaaminen sekä valvonnan kohtuullisuus ja tarkoituksenmukaisuus.

Antero Nikander
maatalousylitarkastaja

Sini Wallenius
maatalousylitarkastaja

